

Rambøll Norge AS

Postboks 2394 Strømsø
3003 DRAMMEN

KULTURHISTORISK MUSEUM Universitetet i Oslo		
Saksb. Liu	11 OKT. 2006	Kopi
Ark: 0604		
Saksnr 06/13383	Dok.nr.: 1	

Sandsværveien 114 - 118 - Landmarks gate - reguleringsplan - Kongsberg kommune registreringer av kulturminner fra løkkedriften

Ovennevnte planområde er nå arkeologisk registrert. Det ble ikke funnet automatisk fredete kulturminner.

Når det gjelder kulturminner fra nyere tid ble det funnet et kulturmiljø med kulturminner fra nyere tid. Det ble registrert flere fegater, en del større rydningsrøyser, steingjerder og en åkerrein. Dette er trolig rester fra tiden hvor det ble drevet løkkedrift da det var bergverksdrift på Kongsberg. Vi viser til vedlagte registreringsrapport.

Utviklingsavdelingen anbefaler at flest mulig av kultursporene blir tatt vare på og innarbeidet i planen. Dette er kulturminner som dokumenterer en viktig periode i byens historie.

Det bør likevel framgå av kommunens vedtak at dersom det under anleggsarbeidet skulle framkomme automatisk fredete kulturminner, må arbeidet straks stanses og utviklingsavdelingen i fylkeskommunen varsles, jmf. kulturminneloven § 8, 2. ledd.

I forbindelse med registreringen ble det totalt brukt 16 arbeidstimer à kr 600,-. Faktura på kr. 9.600,- vil bli sendt fra regnskapsseksjonen snarest.

Med hilsen

Inger Liv Gøytil Lund e f
kulturvernleder

Vedlegg:

1 Registreringsrapport

Kopi til:

Buskerud Kommunerevisjon IKS Postboks 4197, 3005 DRAMMEN
Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo Postboks 6762 St.Olavspl., 0130 OSLO

Lisbeth Kaas Ambrosen Utviklingsavdelingen

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks
32808676

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregistre
NO 964 951 373

KULTURHISTORISK REGISTRERING

Kongsberg kommune Sandsværsveien

GNR: 7372/2, 5 og 6, 7374/1, 7375/5,7,9,10,13,31,32 og 33, 8651/7

SAKSNR: 05/581

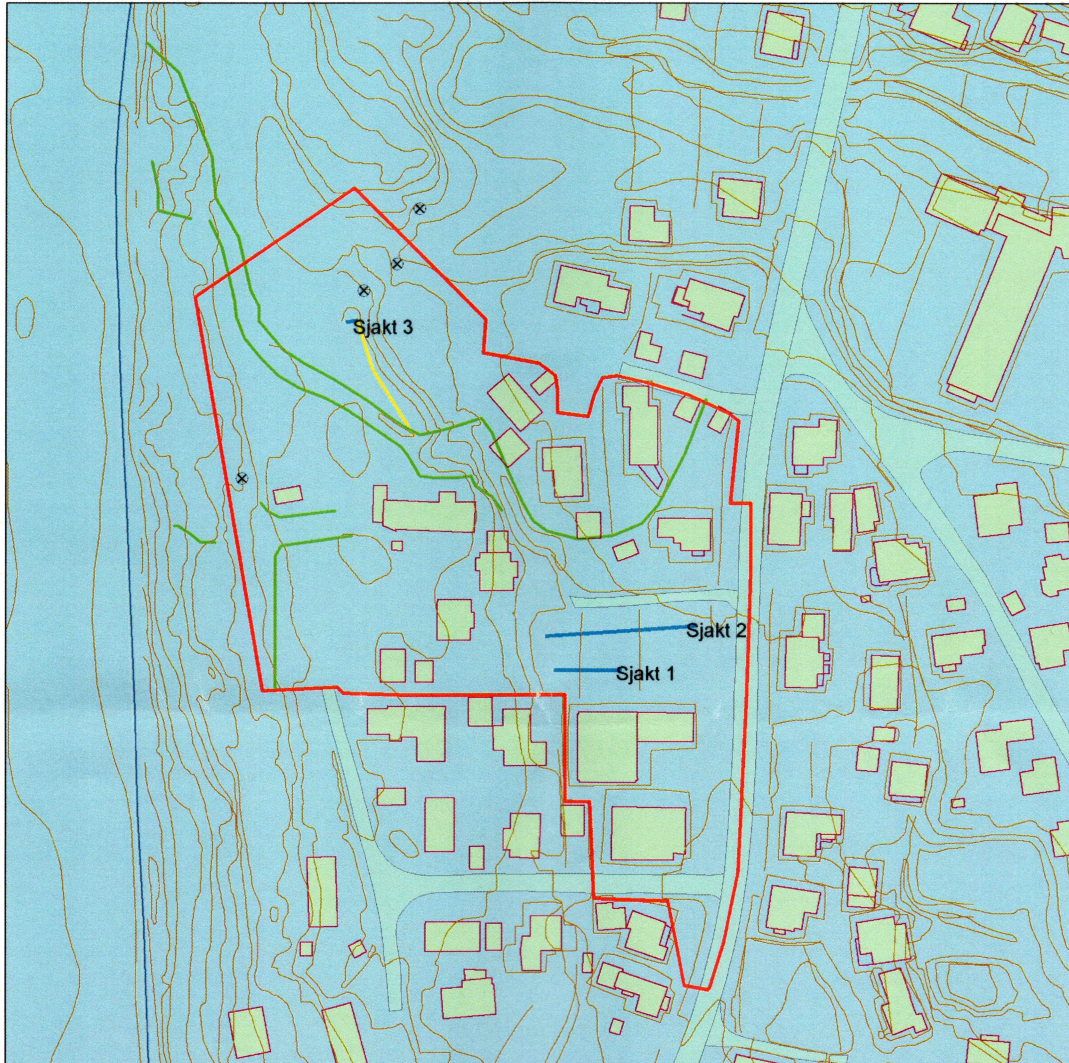

RAPPORT FRA KULTURHISTORISK

BEFARING/REGISTRERING

Kommune:	Kongsberg		
Gardsnavn:	Sandsværmoen		
Gards- og bruksnummer:	7372/2, 5 og 6, 7374/1, 7375/5,7,9,10,13,31,32 og 33, 8651/7		
Kartreferanse	CD039-5-3		
	1714 II Kongsberg, koordinater: 3513		
Høyde over havet	Ca. 175 meter		
Tiltakshaver:	Kongsberg kommune (Plan og næring)		
Adresse:	Pb 115, 3602 Kongsberg		
Navn på sak:	Sandsværsveien		
Saksnummer:	05/581		
Registrering utført:	21.09.06-22.09.06	Ved:	Kristoffer Dahle
Rapport utført:	29.09.06	Ved	Kristoffer Dahle
Autom. fredete kulturminner i området:		Registreringsnummer	
Nyere tids kulturminner i området:		Steinstrenger/fegate Åkerrein Rydningrøyser	
Fotodokumentasjon:	Egen mappe		
Faglige konklusjoner:			
☐ Planen er <u>ikke</u> i konflikt med kulturminner.			
Automatisk fredete kulturminner		Nyere tids kulturminner	
☐	Planen er i konflikt	☒	Planen er i konflikt
☐	Ingen synlige, potensiale under bakken	☐	Ikke påvist til nå, nærmere arkivsjekk påkreves
☐	Ikke vurdert	☐	Ikke vurdert
Videre saksgang (for saksbehandler):			
Registreringar		Merknader	
☐	Videre reg. ikke nødvendig	☐	Ingen merknad
☐	Videre reg. nødvendig	☐	Tilråd spesialområde
☒	Reg. fullført	☐	Tilråd dispensasjon
☐		☐	Foreløpig uavklart
Merknader:	Det ble ikke påvist automatisk fredete kulturminner, men planområdet omfatter et kulturmiljø med en rekke elementer fra nyere tids agrarlandskap.		

Kulturhistorisk registrering Sandsvørsveien

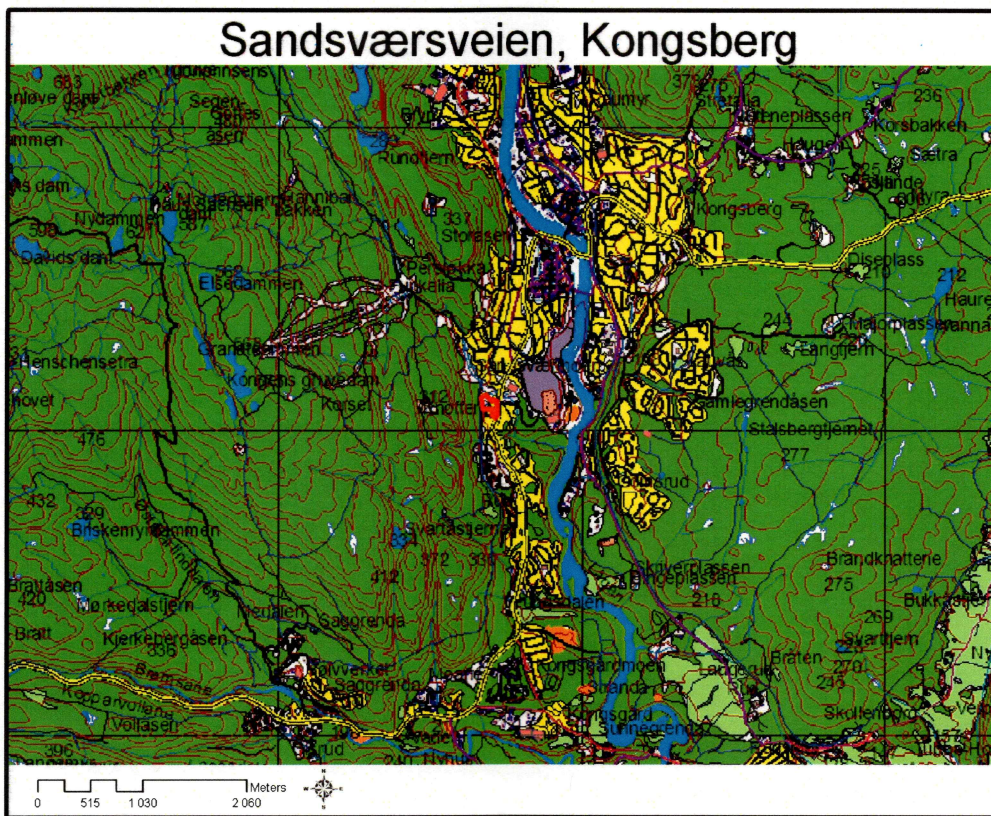

Tegnforklaring

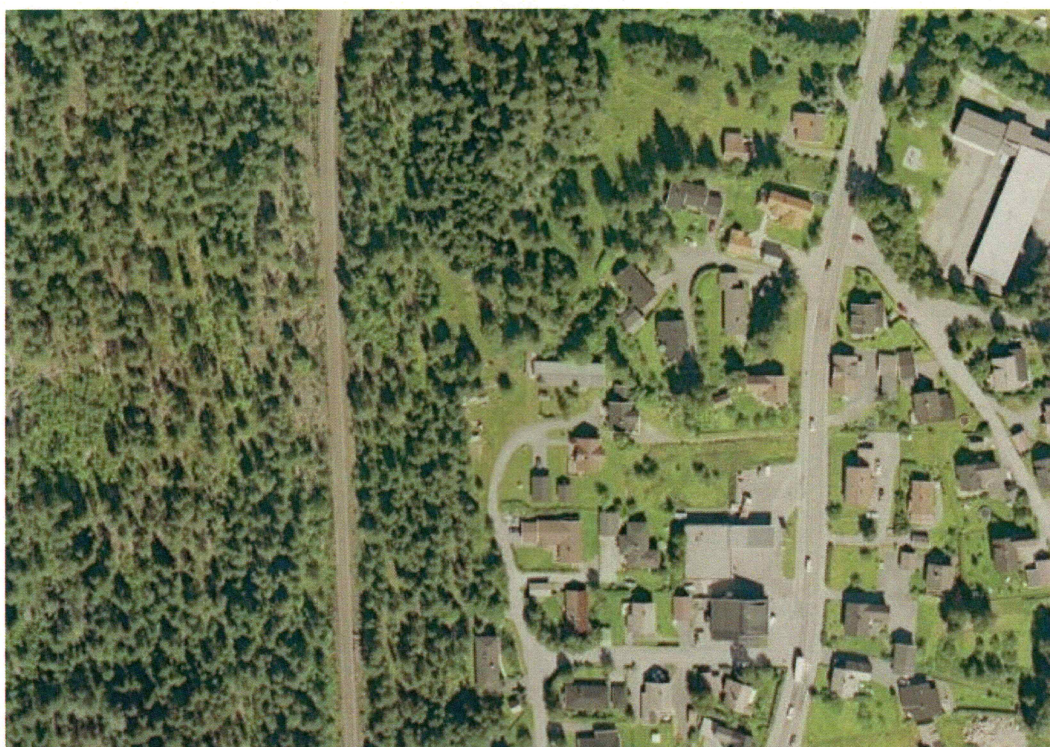
- Plangrense
- Steinstreng
- Åkerrein
- × Røyser
- Sjakter

0 12,5 25 50 75 100 Meters

Planområdet beliggenhet i Kongsberg kommune

Satelittfoto over planområdet

BAKGRUNN FOR PLANEN

Undersøkelsen/registreringen ble gjennomført da Kongsberg kommune ønsker å omregulere et område langs Sandsvørsveien i Kongsberg.

Planen var opphavlig bare å omregulere et mindre område med forretning og bensinstasjon ved Sandsvørsveien. Dette var i kommuneplanens arealdel 2004-2015 vist som eksisterende næringsområde. I tillegg skulle det reguleres offentlig gang- og sykkelvei.

Område for sjakting med maskin (mot SØ)

Planområdet ble i ettertid utvidet mot nord og vest, som følge av at man ønsket å se på mulighetene for en forlengelse av Landmarks gate frem til ny veg til Funkelia (saksnr 04/354). Dette området er i kommuneplanen vist som boligområde, men foreslås nå til formålene bolig og offentlig kjørevei.

Formålet med disse registreringene er å undersøke forholdet mellom planområdet og eventuelle automatisk fredete kulturminner, jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978. Det er ikke kjent at det finnes kulturminner i området fra før, men registreringene foretatt i forbindelse med utarbeidelsen av økonomisk kartverk er ofte mangelfulle.

OMRÅDET

Store deler av planområdet er berørt av boliger, veier, forretningsbygg og en bensinstasjon. Det finnes imidlertid en lomme av brakklagt åker mellom bensinstasjonen og boligområdene i nord. I den nordvestre delen av er det også store skogs- og jordbruksområder som i liten grad er berørt av moderne inngrep.

Planområdet grenser til veien til Funkelia som ble registrert i 2005 (saksnr. 04/354). Her ble det påvist en del steingjerder, men det ble ikke funnet automatisk fredete kulturminner. Slike er verken kjent i eller i nærheten av planområdet.

Vegetasjonen i de nordvestlige delene av planområdet består av blandingsskog, og berggrunnen stikker opp flere steder i det hellende terrenget ned fra jernbanelinja.

STRATEGI OG METODE

Det ble valgt ulike metoder og strategier for ulike deler av planområdet.

Skogsområdene ble overflateregistrert i håp om å finne bevarte kulturminner som er synlig på overflaten, slike som graver, kullgroper, rydningsrøyser o.s.b. Til dette arbeidet ble det også benyttet spade og sonderingsbor for å påvise eventuelle kull- og kulturlag under torven.

I området mellom boligområdet og bensinstasjonen ble det sjaktet med maskin. Dette er den vanligste fremgangsmåten for å finne graver og bosetningsspor på dyrket mark. Det brukes da en gravemaskin med flatt graveskjær/pusseskjær som forsiktig skraper av matjordslaget. På denne måten vil man kunne finne flatmarksgraver, det vil si graver uten synlig markering på overflaten, samt bosetningsspor som stolpehull, kokegroper og ildsteder som også er automatisk fredete kulturminner.

Alle sjakter, samt eventuelle funn, ble fotodokumentert og målt inn med GPS.

DELTAGERE OG TIDSROM

Undersøkelsen utført 21.09.06-22.09.06. Rapporten ble ferdigstilt den 29.09.06. 2 timer ble benyttet til forarbeid, 9 timer ble benyttet til registreringer og til kjøring til/fra feltet, og 5 timer ble brukt til etterarbeid inkludert ferdigstilling av rapport og databehandling. 3,5 av timene ble benyttet til sjakting med maskin. Totalt ble det brukt 16 timer på saken.

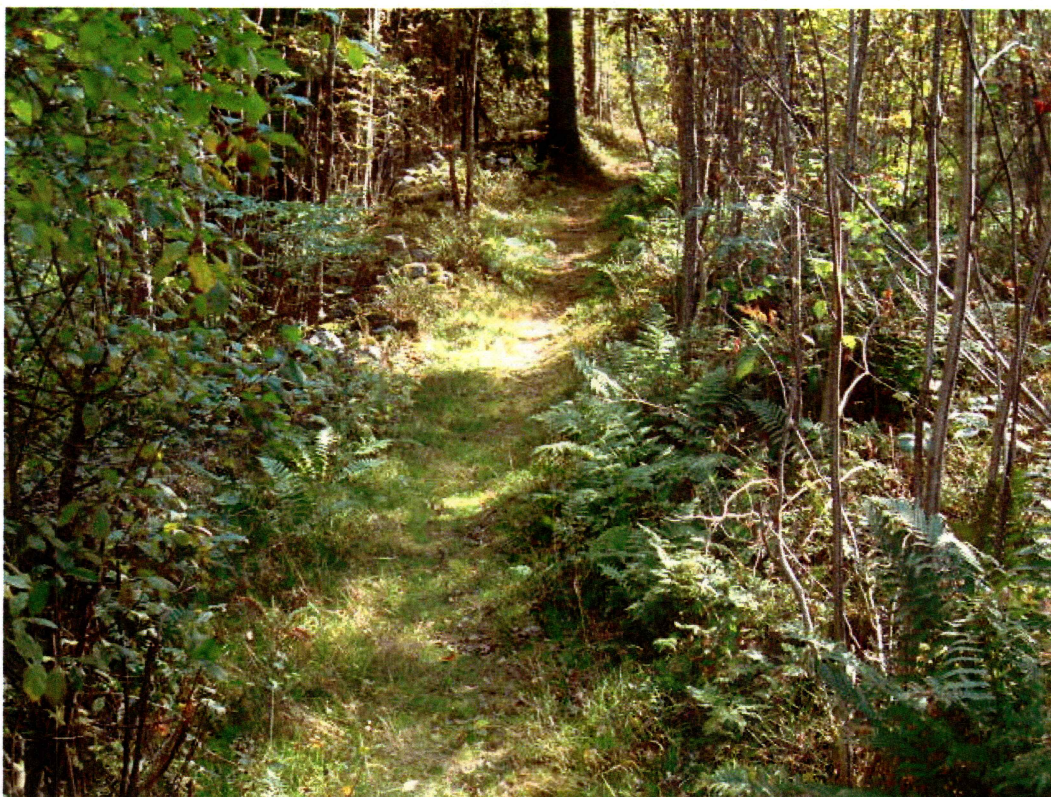
Registreringen ble utført av undertegnede, og Jens Jørgen Bjerknes var maskinfører. Det ble benyttet en 5 tonns Daewoo Solar 55 V med pusseskjær på 1,10 m. Det var lettskyet, sol og varmt vær.

REGISTRERINGENS FORLØP OG RESULTATER

Planområdet omfatter både skog og dyrket mark, og det ble derfor valgt ulike metoder ved registreringene.

Overflateregistrering

De berørte skogområdene i den nordvestre delen av planområdet ble grundig sondert etter strukturer som er synlige på overflaten. Her ble det påvist flere steingjerder og fegater fra nyere tid, samt en åkerrein og en del større rydningsrøyser.

Fegate i den norvestlige delen av planområdet (mot SØ)

Grense mellom innmark og utmark (mot S)

Tippsteinsrøys nedenfor dyrkningsflaten i nordre del av planområdet (mot VNV)

Åkerrein (mot VSV)

Steingjerdene målte om lag 0,5-1 x 0,5-1 meter. Det lengste steingjerdet målte mellom 200-250 meter, hvorav den øvre halvdel inngikk i en geil/fegate. Bredden mellom de to gjerdene var om lag 4 meter. Den nedre halvdel består bare av et enkelt steingjerde som snør seg gjennom boligområdet i nordøst.

En annen fegate ble påvist like vest for driftsbygningen på 7375/31. Denne var kortere og bredere og målte om lag 7-8 meter i bredde. I vest gikk dette over i et lengre steingjerde som gikk N-S, sannsynligvis grensen mellom innmark og utmark. En rydningsrøys ble også registrert i dette området, men beliggenheten kan tyde på at dette er rester av et ødelagt steingjerde. Lite tyder på at de vestligste områdene (som ligger utenfor utmarksgjerdet) har vært dyrket.

Dyrkingsspor finnes imidlertid nord for driftsbygningen på gården. Dette området er i dag bevokst med skog, noe som antyder at åkeren ikke har vært i bruk de siste 50 år. Tre store rydningsrøys ble påvist ved planområdets yttergrense. Disse var oppmurt i nedre kant og inneholdt mye mindre stein ("potetstein"), noe som tyder på en ung datering. Den vestligste røysen lå i tilknytning til en åkerrein og bar preg av å ha blitt tippet utfor kanten.

Åkerreinen var om lag 20 cm høy, og gikk N-S fra tippsteinsrøysen til fegaten i sør. Det ble anlagt en sjakt gjennom denne og om lag 3-4 meter unna tippsteinsrøysen for å se etter fossile dyrkingslag (sjakt 3). Sjakten var maksimalt 40 cm dyp, og besto kun av ett kulturlag. Glass, fajanse og tegl ble funnet nær bunnen av sjakten. Dyrkingsflaten med omkringliggende kulturminner har dermed en sannsynlig datering til nyere tid.

Sjakt 3 (mot NV)

Maskinell sjaktning

I området mellom bensinstasjonen og boligområdet i nord ble det anlagt to parallelle sjakter som gikk Ø-V og med ca 15 meters mellomrom.

Oversikt over sjaktene (mot SV)

Sjakt 1 (mot V)

Sjakt 1

Sjakten var 20 meter lang og 3-4 meter bred, og ble åpnet fra Ø mot V i den sørligste delen av jordet.

Lagbeskrivelse:

Lag 1: Et 20-40 cm dypt lag med mørk brun matjord. Dette var tykkest i vest. Laget inneholdt noe kull, samt en del tegl, glass, fajanse og rustne spiker.

Lag 2: Rødlig aur med mye stein

Det ble påvist noen kullflekker og mindre fyllskifter, men disse ble avkrefte som anleggspor etter snitting.

Det ble ikke påvist automatisk fredete kulturminner.

Sjakt 2

Sjakten var 44 meter lang og 3-4 meter bred, og ble åpnet fra V mot Ø og parallelt til sjakt 1.

Lagbeskrivelse:

Lag 1: Et 35-44 cm dypt lag med mørk brun matjord. Dette var tykkest i øst. Laget inneholdt noe kull, samt en del tegl, glass, fajanse og rustne spiker.

Lag 2: Rødlig aur med mye stein

Sjakt 2 (mot V)

Struktur 1, avskrevet som moderne forstyrrelse (mot NV)

Struktur 2, avskrevet som moderne forstyrrelse (mot S)

Etter 24 meter av sjakten ble det påvist et rektangulært fyllskifte på om lag 0,5 x 2 meter som gikk inn i den nordlige sjaktveggen (struktur 1). Strukturen besto av lys grå sand omgitt av en ca 5-10 cm tykk linse av brun kulturjord. Den strakk seg opp i matjordslaget ovenfor, og ble ansett for å være en mulig grav. Sjakten ble så utvidet med 1 meter for å avgrense strukturen mot øst. Her var avgrensningen mer diffus. Om lag 0,5 meter lengre mot øst gikk det en moderne grøft, som gikk parallelt med sjakten. Videre avdekking viste flere strukturer av samme slag, som alle lå om lag 0,5 meter unna grøften. I flere av disse ble det funnet moderne avfall som spiker og tegl. Strukturene ble avskrevet som automatisk fredet kulturminne, og ansett for å være spor etter den maskinelle gjenfyllingen av grøften.

Etter ca 37 meter ble det påvist et nytt stort fyllskifte om lag midt i sjakten (struktur 2). Dette var mørkt brunt, og målte om lag 1 x 2,5 meter. Strukturen hadde en dråpeform som gradvis ble smalere mot den sørlige sjaktveggen. Den ble ansett for å være en mulig flatmarksgrav, men under avdekkingen ble det funnet leca-blokker og annet moderne avfall i toppen av fyllskiftet. Det ble derfor besluttet å snitte og tømme den ene halvdel av strukturen. Fyllmassene inneholdt mye moderne avfall som bein, tegl, glass, spiker og fajanse. Strukturen viste seg å være hele 0,5 m dyp, men et porselenskår ble funnet helt i bunnen av gropen, noe som gir den en sen datering. Sannsynligvis er dette spor etter en søppelgrop eller lignende.

Det ble ikke påvist automatisk fredete kulturminner.

Resultater

Undersøkelsene av planområdet for Sandsværsveien ble utført uten funn av automatisk fredete kulturminner.

I skogområdene i nordvest ble det imidlertid funnet et kulturlandskap med en rekke agrare landskapselementer, slike som steingjerder, fegater, åkerreiner og rydningsrøyser. Kulturminnenes form og tilstand gir disse en sannsynlig datering til nyere tid. Dette støttes også sjakten som ble anlagt på tvers av åkerreinen.

KONKLUSJON

Hele området ble grundig befart jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978 uten å avdekke spor etter automatisk fredete kulturminner.

Det anbefales imidlertid til å verne om det agrare kulturlandskapet i den nord- og nordvestligste delen av planområdet som spor etter liv og virke på Samn

Drammen 29.09.2006

Kristoffer Dahle

Feltleder

Vedlegg

Kopi av M711-kart med inntegnet planområde